СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА ... БРАТСЬКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXII. | Число 20. | Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 25. січня, 1924. | VOL. XXXII. | No. 20. | Jersey City, N. J., Friday, January 25, 1924. | THREE CENTS

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ ОСУДЖУЄ БОЛЬШЕВИЦЬКУ АГІТАЦІЮ

ІНДІЯНОПОЛИС, Індіяна, 23. січня. — Підчас дальших засідань конвенції майнерської юнії „Де Юнайтид Майн Воркерс оф Америка" прихильні до большевизму делегати ставили ряд внесень, звернених проти теперішнього уряду юнії. Всі внесення перепали, бо уряд за кождим разом діставав поважну більшість голосів.

ЗА НАЦІОНАЛІЗАЦІЄЮ КОПАЛЕНЬ

Майнерська конвенція потвердила свої попередні резолюції за націоналізацією (перебраннем на державу) всіх копалень вугля в Злучених Державах. З дебат над резолюцією було слідно, що самі делегати здають собі справу зі слабого підготовання американської суспільности до такого кроку, і тому конвенція приняла резолюцію, предложену резолюційним комітетом конвенції, щоби юнія новела серед суспільности дальше підготовляючу та освідомляючу акцію.

ЗАЯВА ЮНІЇ В СПРАВІ ВИЗНАННЯ РОСІЇ

Прихильники большевизму предложили були конвенції яких 20 резолюцій в справі большевицького уряду в Росії, і домагалися, щоби юнія безпроволочно заявилася без всяких умов за визнанием сього уряду Злученими Державами.

По довгій дебаті конвенція приняла резолюцію за визнанием большевицького уряду в Москві тоді, як він сповнить всі чесні зобовязання.

ОСУДЖУЮТЬ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ АГЕНТІВ

При сій власне нагоді прийшло до довшої дебати над агітацією большевицьких агентів серед американських майнерів. Остаточно подавляючою більшостю голосів ухвалено протибольшевицьку резолюцію, в котрій осуджується большевицьких агентів як незгідливий та розбиваючий елемент в майнерській юнії та закликається уряд юнії повести найживійшу акцію за прочищенням організації з тих елементів.

НАФТОВІ СКАНДАЛИ ФЕДЕРАЛЬНОГО УРЯДУ

ВАШІНГТОН, 23. січня. — Скандал з наймом нафтових теренів, зарезервованих для американської воєнної фльоти, набирає щораз більших розмірів та готов утягнути навіть деяких членів теперішнього міністерського кабінету.

Межи иншим справа перейшла вже на повну палату сенату, де сенатор Волш підняв навіть закид, що в справу подекуди вмішаний теперішній генеральний прокуратор (міністер судівництва) Догерті. Сенатор Каравей назвав бувшого міністра нутрішних справ Фола, котрий мав брати хабарі за уділенне нафтової концесії, зрадником держави.

СЛІДСТВО В СПРАВІ БОКОВОЇ НАДГОРОДИ

ВАШІНГТОН, 23. січня. — Перед комітетом сенату, що веде слідство в справі пропаганди дорогою конкурсу Бока за плян заведення мира, виступала нині Естер Еверет Лейп, котра була директоркою комітету, що уділяв надгороду. Вона признала, що вона прихиляється своїми симпатіями до Ліги Народів, але рішучо перечила, буцімто її погляди вплинули на те, що надгороду Бока дістав плян приступлення Злучених Держав до Ліги Народів.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ДОПОМОГОЮ ДЛЯ ФАРМЕРІВ

ВАШІНГТОН, 23. січня. — Президент Кулидж вислав нині до конгресу свій заклик за допомогою для американських фармерів. Президент подає пять способів помочи фармерам та закликає до поспіху, бо за пів року поміч буде вже запізна.

БОЛЬШЕВИЦЬКА АГІТАЦІЯ В АМЕРИЦІ ПЛАЧЕНА ГРІШМИ З МОСКВИ

ВАШІНГТОН, 23. січня. — Перед субкомітетом заграничного комітету сенату, що веде слідство над питанием визнання большевицької Росії, зізнавав Кліфот, заступник голови східно-европейського відділу в департаменті стейту, котрий заявив, що уряд має докази на те, що большевицький уряд дав одному свому прихильникови в Злучених Державах на большевицьку агітацію суму 165,000 долярів.

ГЮЗ БОРОНИТЬ ПРОДАЖ ОРУЖ'А МЕКСИКАНСЬКОМУ УРЯДОВИ

НЮ ЙОРК, 23. січня. — Перед так званою „радою для межинародних відносин" виголосив секретар стейту Гюз промову, в якій боронив політику свого уряду супроти Мексика, а передовсім продажу оружа мексиканському урядови Обрегона. Гюз говорив, що відмова продажі оружа булаби доказом, що американський уряд відноситься ворожо до уряду Мексика.

МЕКСИКАНСЬКІ ПОВСТАНЦІ ВІДКЛИКУЮТЬ БЛЬОКАДУ

ВАШІНГТОН, 23. січня. — Уряд дістав вістку від своїх консулів в Мексику, що мексиканські повстанці відкликали бльокаду мексиканських портів, які були проголосили на вістку, що Американці посилають мексиканському урядови оружа.

ПОШИРЕННЄ МЕКСИКАНСЬКОГО ПОВСТАННЯ

МЕКСИКО, 23. січня. — Повстання обняло знова два стейти Мексика. Всі гарнізони федерального війська в стейтах Нуево Леон та Ковгіля збунтувалися та перейшли до повстанців.

В столиці Мексика виконано замах на сенатора Хураля. Хто виконав замаху, не відомо. Догадуються, що убили його за те, що він був членом ... кооперативної партії, що станула за Гуертою.

НАСЛІДКИ ЗАВЕДЕННЯ 8.ГОДИННОГО ДНЯ ПРАЦІ СТАЛЕВІМ ПРОМИСЛІ?

ВАШІНГТОН, 22. січня. — Голова найбільшого сталевого підприємства в Америці. Юнайтид Стейтс Стіл Корпорейшен, відбув нині конференцію з президентом Кулиджом, щоби переконати його, що заведенне 8-годинного дня праці в сталевім промислі піднесло кошти виробу сталі о 10 процент та вимагає відповідного піднесення ціни на сталь.

ХОЧЕ БОРОТЬБИ ПРОТИ КЛЕНА.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО, 22. січня. — Сенатор Андервуд з Алябами, один з кандидатів на кандидата на президентуру Злучених Держав з рамени демократичної партії, заявив тут в своїй промові, що демократична партія повинна повести боротьбу проти Ку-Клакс-Клена.

ЗІ СЛІДСТВА СЕНАТУ ПРОТИ БОКА.

ВАШІНГТОН, 22. січня. — Едвард Бок, котрий оголосив конкуюсову надгороду в сумі 100,000 олярів тому, хто найде найліпший плян заведення мира в світі, заявив підчас свого нового пересулхання перед сенатовим комітетом, що він готовий визначити ще одну надгороду в сумі 100,000 долярів тому зі сенаторів, хто найде ліпший плян від того, якому признано надгороду.

ПІДПИСАЛИ ГОРІВЧАНИЙ ДОГОВІР

ВАШІНГТОН, 23. січня. — В уряді департаменту стейту підписано врочисто новий договір в справі прогибіції межи Великою Бриданією та Злученами Державами, на основі котрого обі держави зобовязуються здушити пачкованне алькоголю.

КУЛИДЖ ПРИЙМАЄ ПОРТОРІКАНЦІВ

ВАШІНГТОН, 23. січня. — Президент Кулидж приняв нині на авдієнцію депутацію острова Порто Ріка, котра домагається від американського уряду розширення своїх прав самоуправи. Президент не зробив депутації ніякої обіцянки.

ГУБЕРНАТОР ВУД ЗА САМОСТІЙНОСТЮ ФИЛИПИНІВ

МАНІЛА, 23. січня. — Губернатор филипинських островів генерал Вуд заявився в промові до ветеранів за домаганнем самостійности зі сторони Филипинців, але казав, що сю самостійність треба вперед підготовати.

РОСІЙСЬКЕ МАСЛО ДЛЯ АНГЛІЇ

В цьому році вивезено до Англії 120,000 пудів масла. На найближчий рік призначено до вивозу 450,000 пудів.

ПРИМУС НЕДІЛЬНОГО ВІДПОЧИНКУ НА ЛИТВІ

Литовський сойм приняв в першому читанні законопроєкт в справі примусового недільного відпочинку. Закон цей заборонює ... наукою в неділю у ... ких школах.

ПРИВІТ З КАНАДИ ДО ЛЬВОВА.

Проф. Іван Боберський з Канади, листом, який прийшов на руки одного з учасників Зїзду "Двайцять літ по матурі" у Львові витає своїх товаришів такими словами:

Високоповажані Панове! Привіт з 24 підписами з Вашого товариського зїзду у Львові цього року, "Двайцять літ по матурі", віднайшов мене на просторах Канади. Мої думки летять тепер до Вас. Щиро здоровлю всіх і бажаю дальших успіхів в життю по тих великих здобутках, які вже осягнені. Два роки 1901/2, 1902-3 працювали ми разом в академічній гімназії у Львові, в сірих мурах Народнього Дому. Трудились ми і журились, бо збирали пильно промінні знання. Пережили ми не одну ясну хвилю. Чим більше проміння назбируволось у нас, тим яснійші ставали наші лиця, тим певнійші ставали наші кроки. Призбираний тоді жмут проміння світить нам і нині по 20 літах на дорозі життя. Ми розійшлись, але на всіх місцях, де працюємо, знаємо наш клич який повстав серед нас через два роки спільного труду. Клич: "Докладна робота". Передаваймо сей клич далі, щоб обіймав щораз більшу громаду, щоб українська праця ставала щораз докладнійша, щоби стала докладна. Тоді побідить укрінська робота роботу інших націй, тоді український народ стане сильний і подібний серед других народів.

Сердечно здоровлю.

Іван Боберський.

ЯК ЗИМОЮ ПОЇТИ ХУДОБУ?

Зимою домашня худоба, що відживвляється сухим, кормом потребує більше води як літом. В літі пасеться на свіжій траві, що сама має 80 процент води. Тому слід звернути зимою більше уваги поенню худоби. Звичайно напоюють худобу водою, у якій плавають куски леду. То не добре. Худоба так перестудить жолудок і кишки. Крім цього дуже холодна, ледяна вода охолоджує жолудочні кваси, які є потрібні для травлення корму. Ті кваси мусять опісля знову огріватися, а тому худоба потребує богато більше їсти, бо корм удержує теплоту тіла. А ясне, що надто велика втрата корму це втрата грошей. Вода для поєння худоби повинна мати бодай 12 степенів Цельзія.

КОЗАКИ БУВШОЇ АРМІЇ У. Н. Р. НА ТЯЖКИХ РОБОТАХ

"Селянська Доля" в ч. 13. друкує допись зі ст. Гайнівки пов. Більський, в якій пишеться: "В районі ст. Гайнівки (Біловіжська Пуща) скупчилась найчисленніща кількість української еміграції з бувших урядовців, старшин і козаків армії У. Н. Р. Опинившись на еміграції без політичного проводу в дійснім розумінню цього слова, еміграційна маса кинулась в обійми експльоататора — чужого капіталу. Хто не бачив на власні очі життя української еміграції в районі Гайнівки, той не може й уявити собі дійсного стану життя тих істот, забутих Богом і людьми. Наші колишні провідники про нас забули вовсім. Нема кому подбати про поліпшенне гіркої долі цих колишніх борців за кращу долю народу. Безправне становище емігрантів не дає їм можливости навіть вирватись з "Пущі", а тому місцеві фабрики експльоатують їх в не можливий спосіб і оплачують їх працю так низко, що не вистарчає на харчі, а про одяг краще й не згадувати. До чого-ж це все йде? Коли-ж конець цим мукам? Яка ціль нашого дальшого перебування під опікою "союзників"? Чому ніхто не обзветься до нас з тих, хто причинився до нашого тут перебування?! Ні, ждати нема на кого! Наша щербата доля в нас самих. Ми мусимо самі за себе турбуватись і найти відповідні шляхи до припинення наших мук, бо ні з Тарнова, ні з Варшави нам помочі не чекати, а перебуваючи в такому стані, ми загинемо безславною смертю без користи для народу, від якого відірвались даремно!"

ПРАННЯ БРУДІВ ВІТОСОВЦІВ.

Як подає "Курер львовскі". пос. Плюта устроїв на людовецькім вічу в Переворську генеральне прання брудів фамілійно-пястівських. Розповів про кільканайцять вагонів яєць, які пішли за границю через руки пос. Пеньонжка, про другого пястівського посла, який вивіз за границю ще більше та про велику сварку на цю тему між побратимами. Дальше розповів про хабарі за вдержання "народової" більшости, головно за голосування над маєтковим податком і законом про парцеляцію і осадництво.

Гарне товариство!

НОВИЙ ПРЕМІЄР АНГЛІЇ МЕКДАНЕЛД БЕРЕТЬСЯ ДО ПРАЦІ

ЛОНДОН, 23. січня. — Нині віддали королеви Юрієви V. уступивші міністри свої печатки, а в пів години пізнійше король вручив їх новим міністрам з Партії Праці, котрі приїхали за ними до Бакинґен Пелес.

Відтак в офісі премієра Мекданелда при 10 Давнинг стріт відбулось перше засідание нового кабінету.

Він заявив, що кабінет мусить негайно взятись до діла, особливо для заради у справі безробіття, зелізничого страйку, недостачі мешкань, помочі бувшим жовнірам і фармерам.

Політику першого робітничого кабінету представить премієр Мекданелд в палаті громад, яка збереться наново 12-ого лютого с. р.

ЗЕЛІЗНИЧИЙ СТРАЙК В АНГЛІЇ

ЛОНДОН, 23. січня. — Зелізничий страйк в Англії триває далі. В поінформованих кругах кажуть, що нове робітниче правительство вспіє скоро полагодити страйк.

ЖЕНЩИНА МІНІСТРОМ В АНГЛІЇ

ЛОНДОН, 23. січня. — Товаришкою міністра праці в Англії є Марґарета Бонфілд. Се перша женщина міністром в Англії.

НОВІ ВОЄННІ КОРАБЛІ ДЛЯ АНГЛІЇ

ЛОНДОН, 23. січня. — Повалене британське правительство Болдвина приготовило було плян будови 52 нових кружляків для британської фльоти протягом 10 літ.

Кажуть, що сей плян прийме і нове правительство Мекданелда, щоби помогти безробітним в Англії.

КОМІСІЇ ЗНАВЦІВ ЇДУТЬ ДО БЕРЛІНА

ПАРИЖ, 23. січня. — Комісія знавців під проводом ґенерала Чарлза Дж. Доса і друга під проводом Реджинолда Мек Кенни (також Американця) виїдуть до Берліна для докладнійшого розсліду фінансового положення Німеччини.

ЗНАВЦІ ЗА НІМЕЦЬКИМ БАНКОМ ІЗ ЗОЛОТОЮ ПІДСТАВОЮ

ПАРИЖ, 22. січня. — Комісія знавців, під проводом Американця Чарлза Дж. Доса, заявилась нині за основанием німецького державного банку із золотою підставою, яко одиноким способом для ратунку Німеччини з теперішнього скрутного фінансового положення.

Комісія рівночасно заявилась за участю заграничного капіталу в сьому банку.

ШВЕДИ ПРОТИ АЛІЯНТСЬКОЇ ЛІГИ НАРОДІВ

СТОКГОЛМ, столиця Швеції, 23. січня. — Часть послів обох палат шведського парляменту внесла резолюцію, в якій заявляє, що Ліга не спосібна виконати того завдання, для якого її заложено, і домагається, щоби Швеція виступила з Ліґи.

НАЗИВАЄ ЛЕНІНА НЕВДАЧНИМ ФАНТАСТОМ

БЕРЛІН, 23. січня. — Німецький знавець Росії др. Карль фон Фос пише, що Ленін був фантастом, який задля своєї фантазії зруйнував Росію і загнав без потреби міліони людий в могилу.

Його заходи, каже Фос, покінчились невдачею. Він каже, що Каменев більше реальний чоловік і може більше зробити як Ленін.

ШВАБ У БЕРЛІНІ

БЕРЛІН, 23. січня. — Сюди прибув американський сталевий магнат Чарлз М. Шваб. Се перша його гостина в Берліні з 1912 року. Він заявив, що він приїхав у справах приватних, та що не ґадає робити жадної спілки з німецькими промисловцями.

ФРІДРІХ ВІЛЬГЕЛЬМ В БЕРЛІНІ

БЕРЛІН, 23. січня. — Сюди приїхав купувати коні бувший німецький престолонаслідник Фрідріх Вільгельм. Коли переходив улицями, публика його навіть не завважала.

ТІЛО ЛЕНІНА В МОСКВІ

МОСКВА, 23. січня. — Тіло Миколи Леніна привезено із села Ґорок в Москву.

На стацію вийшло кілька тисяч людий і таксамо тисячі людий залягли улиці, куди перенесено тіло Леніна.

Його тіло уміщено в домі клюбу дворянства, який тепер є домом робітничих юній. Там публика ходить побачити вмерлого большевицького премієра Росії.

Похорон має бути в сю суботу.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОГАНЯЮТЬ СВОЇХ ЛІДЕРІВ

МОСКВА, 22. січня. — Замикаючи конґрес російської комуністичної партії, Сталін заявив, що усунено заступника голови совета в Москві Богославського, і голову політичного департаменту „червоної армії" з їх становищ за підпиранне поділу на фракції в комуністичній партії і в армії.

Про Радека сказав, що до нього советська влада не матиме довіря.

МАСОВІ АРЕШТУВАННЯ В МОСКВІ

Арештовання в Москві тривають дальше. В грудні арештовано там поверх 3,000 осіб споміж непманів, купців і газардних грачів. Майно арештованих конфіскується. Наслідком сеї нової повени арештувань нічне життє в Москві майже завмерло.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЛЕНІН.

Помер найбільший руїнник, відколи історія знає руїнників.

Ані татарські, ані турецькі, ані гунські вожди не вспіли докінати такого знищення, якого доконав за кілька літ власти Микола Ленін, в Росії, на Україні, на Білоруси, на Кавказі і на Сибірі.

При помочі гармат проголосив він власть комуністичної партії на тих землях дня 7-ого падолиста, 1917. Застав він їх пребогатими, в добробуті і в повному ході економічного розвитку. Бракувало тільки народови землі і волі. Ленін використав хвилю, що армія на фронті була невдоволена, і що нарід не міг діждатись реформ, повалив безсильне правительство Керенського і обіцяв війску і народови все, чого хотіли. Війско пустив домів з оружем, а народови „подарував" землю і волю.

Одначе вже небаром створив нове військо, яке поневолив більше аніж за царської влади. Небаром теж оголосив, що земля не належить до селян, а до „комуністичної держави". яка лише на час позволяє її управляти селянам. А далі забрав селянам і весь збір із їх землі й оставив їх жебраками, які з голоду вмирали й один одного живцем їли як людоїди. Свободу відібрав усім, навіть комуністам. Дійшло до того, що в Росії мали свободу лише комісари, які за царської влади були *царськими опричниками.*

„Комуністична влада" Леніна знищила хліборобський промисл, знищила промисл углевий, залізний, нафтовий, цукровий і всякий інший. Знищила залізниці, торговлю, школи, видавництва. Міста перемінила в цвинтарища, де блукали як тіні голодні й обдерті люди, без роботи, без хліба, без одягу, без теплої хати.

Нічого не будовано, а те, що сталось, розсипалось і ниділо.

Все те ділось за почином чарівних „теорій" Леніна, якими він обіцював щастє принести людству.

Росія, Україна, Білорусь, Кавказ, Сибір остались із жебрачими торбами завдяки Ленінови. Вони тепер просять о хліб і приймають навіть від найменьшої країни, що колись не варта була бути губернією в Росії.

Чи мав який край колинебудь такого великого руїнника як Ленін?

Не мав. Тому ученики найбільшого руїнника меньші руїнники, як Каменев, Зіновев і Сталін, зі свого погляду мають рацію, коли накликають світ щоб жалував за Леніном і сумував по ньому. Але народи Росії, України, Білоруси, Кавказу, Сибірі, як жалують, то тільки тому, що Ленін оставив ще тут Каменева, Троцького, Зіновева, Сталіна, Стеклова і їм подібних.

ДОКІНЧІМ ГІДНО КОЛЯДУ НА РІДНУ ШКОЛУ.

Коли наближалися свята Христового Різдва та Нового Року, Обєднання Українських Організацій в Америці проголосило було коляду на цілі піддержання приватних шкіл в старому краю.

Доносять нам, що богато громад поспішило за сим закликом та що в декотрих з них зібрано справді поважнійші суми на велику ціль народного шкільництва під польською кормигою.

Тепер приходить вістка зі старого краю, що у Львові відбулися збори Українського Педагогічного Товариства і на ньому зібрані члени оподаткували себе на цілі народного шкільництва. Податок виносить на місяць від душі тільки, що коштує одне яйце.

Отсе оподаткованнє збідніло суспільности повинно бути закликом до нас, будь що будь найбогатшої части українського народа, щоби ми чим скорше покінчили збірки на Рідну Школу та вислали їх, не гаючи часу.

ЧУЖИНЦІ ДОПУСТИМІ ПОНАД КВОТУ.

Питанне, хто має право приїхати до Злучених Держав, коли законом приписана квота його краю уже вичерпана, мало розяснене, як се видно з численних запитів у сій справі. Тому слід пригадати відповідні постанови закона.

На основі обовязуючого тепер закона, до Злучених Держав мають право доступу понад квоту отсі люди:

1) Урядники чужих урядів, їх родини, служба й робітники.

2) Чужинці, що переїзджають через Злучені Держави.

3) Чужинці, що відвідують Злучені Держави яко туристи або прибувають сюди тимчасово для розривки; їх право побуту обмежене до 6 місяців.

4) Чужинці понизше 18 літ життя, котрі мають тут родичів, які є американськими горожанами.

5) Чужинці, заняті в характері домашньої служби, себто такі, що справді заняті як домашня прислуга або в Злучених Державах або в якомусь чужому краю при родині або особі, що їде до Злучених Держав, маючи на се право.

6) Чужинці, що є по званню акторами, артистами, шпитальними доглядачами, співаками, проповідниками або священниками якоїнебудь релігії, професори колегій або семинарів або належуть до якоїнебудь зорганізованої вченої професії — та їх жінки й діти понизше 16 літ життя.

7) Чужинці, стало осілі в Злучених Державах, вертаючі з тимчасового побуту поза границями краю, разом з жінками та дітьми понизше 16 літ життя.

А УКРАЇНА?

Про що не згадується при обговоренню нових міжнародних комбінацій.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Нові міжнародні угруповання та відносини, які мусять наступити наслідком заключення франко-чеської умови, й ще в більшій мірі наслідком здійснення "концепції д-ра Бенеша", виказують одну дивну прогалину: **про Україну ніхто згадує ані словом!**

Та бувають справи, про які мало говорять, а багато думають. Ми мали нагоду балакати з приводу наступаючих змін в европейській політиці з одною добре поінфоромованою особою з чеських політичних кругів. Ми звернули увагу тої особи на дивне й не зрозуміле замовчуваннє української проблєми при обговоренню нових міжнародних комбінацій. І ось що ми почули:

— Коли про Україну не згадується, то це не значить, що про неї забули. Українська проблема саме тепер, у звязку з перегрупованнем політичних сил в Европі, **стає особливо актуальною.**

Концепція д-ра Бенеша не є овочем його особистої фантазії, а наслідком пильного студійованнє европейської дійсности. Не є також випадком, що д-р Бенеш саме тепер виступив з тою своєю концепцією, а не зробив того перед роком чи двома.

Европа стоїть тепер перед двома новими фактами. Першим з цих фактів є, що **Польща не оправдала покладених на неї надій.** Вона показала себе нездатною до внутрішньої консолідації, до державного будівництва й до відогравання якої-небудь видатнішої міжнародної ролі.

Другим фактом є, що совітський уряд, вибираючи між комуністичними засадами й дальшим істнуванням, остаточно віркися комунізму й всі свої сили поклаває на те, щоб утриматись при владі. Годі сьогодня передбачити, на які дальші уступки піде цей уряд. Але він на них іде й буде йти. Наслідком цього перестає бути актуальним і питанне, коли цей уряд упаде.

На цих двох фактах збудувва д-р. Бенеш свою концепцію. Роля Польщі мусить перейти на сході Европи до якої-небудь иншої держави. І, по-друге, совітський уряд мусить бути міжнародньо визнаний.

Для виконання цеї подвійної ролі Чехословаччина надається як найкраще. **Але як би не проводити лінію "Париж — Прага — Москва", вона все йтиме через Україну.** Географічно можна собі уявити також иншу, лінію, навіть трохи коротшу, а саме: Париж — Прага — Варшава — Москва. Але ця лінія не годиться з новою концепцією, а тому доводиться вибрати трохи довшу, а зате політично-вигіднійшу лінію **через Україну.**

Оттут і стає українська проблема актуальною. Фактично між Чехословаччиною та совітською державою є лише один коритар: **Східна Галичина.** Поки не було нової концепції, поко на Польщу покладались якісь надії, Чехословаччина не могла нічого сказати проти прилучення цеї території до Польщі. А тепер обставини міняються. Замісць служити для Чехословаччини **обороною** проти большевицького нападу, Східна Галичина в польських руках стає нині **перешкодою** до безпосередного сполучення між Чехословаччиною та совітською державою. Рещту ви розумієте...

Складнійше стоїть справа з совітською Україною. Формально вона є частиною совітської федерації, й нам, Чехам, не випадає вмішуватись у чужі внутрішні справи. Але ми пильно стежимо за розвитком і зростом національного українського руху, ми пильно реґіструємо його поступ і успіхи. Шлях до Москви через Україну ще більше нас зближить, тим паче, що є й реальний ґрунт для такого зближення: природний гін нашої промисловости до українського ринку. Але й тут не будемо ставити крапок над "і"...

— Ви бачете, — закінчив наш чеський співбесідник, — що Україна не може нарікати на те, що про неї забули. Коли ж голосно про неї не згадується, то це тому, що ціла будова нового розміщення сил в Европі тільки починає закладатись. Тут потрібна велика обережність, і краще промовчати про те й про друге, аніж передчасною балакучістю пошкодити цілому плянови.

Не знаємо, чи ці пояснення й виправдування чеського політика задовольнять наш політично-думаючий загал. Ми в кождім разі вважали своїм обовязком їх подати, щоб хоч таким недосконалим способом освітлити пекуче для кождого з нас питанне: "а Україна?"...

Прага, 5. січня. **Радянин.**

З ЖИТТЯ МИКОЛИ ЛЕНІНА

—o—

Микола Ленін, котрого дійсне імя було Володимир Іліч Улянов, родився 24-ого квітня, 1870, в Симбірску, в Московщині, біля сибірської границі. Батько його, Ілля Улянов, був професором. Походив зі шляхотського роду, в якому була московська і татарська кров.

Молодий Володимир Улянов скінчив в Симбірску гімназію, в якій директором був Федір Керенський, батько Александра, котрого пізнійше він усунув від керми Росією.

Коли Володимир Улянов мав 17 літ, він бачив, як царська влада стратила на шибениці його брата за участь у змові проти життя царя. Біля трупа свого брата постановив він собі боротись проти царської неволі.

За соціялістичну пропаґанду прогнано його з університету в Казані. Відтак він перейшов на університет в Петербурзі, де учився права й осягнув степень адвоката. Рівночасно і там він вів соціялістичну пропаґанду і написав розвідку на основі праць Маркса п. з. „Розвиток капіталізму". Ся праця видвигнула його імя, а коли її прочитав учитель соціялізму в Росії, Плеханов, він сказав, що сей молодий чоловік колись буде небезпечний. 25 літ пізнійше Ленін викинув Плеханова з російського конґресу советів.

За соціялістичну пропаганду увязнила була Улянова царська влада і вкінці заслала його в 1897 році на Сибір, де він томився три роки в селі Мінусінску. Там він богато читав і писав наукові праці.

В 1900 році він вийшов на волю і виїхав у Швайцарію, де видавав разом з Плехановом і Мартовом соціял-демократичну ґазету „Іскра" для пропаґанди в Росії.

В 1903 році він розбив російську *соціял-демократичну партію* на дві части — большевицьку, якої був провідником, і меньшевицьку, яка була під проводом Плеханова. Так працював він у Швайцарії тихо і спокійно аж до 1917 року. На житте заробляв також і школою (буржуазною), яку там самий був заложив і провадив.

Аж в 1917 році почула про нього голоснійше не тільки Росія але й весь світ. Тоді за безсильного тимчасового правительства Керенського в Росії прислала в Петроград Леніна і його поплечників німецька війскова команда у спеціяльних запльомбованих вагонах, яко дар данайський Росії від Німеччини, які зі собою воювали. Там при помочі гроший і гармат Ленін повалив Керенського і захопив власть над цілою Росією у свої руки. Створив диктатуру своїх приятелів і назвав се „диктатурою пролетаріяту". При помочі диктатури правив до квітня, 1922, коли дістав пораженне параліжем, з якого вже не піднісся, поки не вмер 21-ого с. м. у селі Ґорках під Москвою.

За свого панування, від 7-ого падолиста, 1917, до 21-ого січня, 1924, приніс він повну руїну Росії, Україні, Білоруси, Кавказови і Сибірі.

За се нарід його зненавидів, хотяй з подивом глядів на „царя" у простій шапці. Відзвуком сеї ненависти було кілька замахів на його життє і кілька куль, які він одержав за свого царювання, а які, як кажуть, прискорили його смерть.

З ДНЯ.

—o—

Помер Ленін і ховають його з великими парадами, а кілько то міліонів людий простих за його життя убито без пардону і поховано без паради?

* * *

Ленін зробив „соціялістичну републику" монархією, де він *був царем без корони майже* через 7 літ. А помер якраз в день упадку консервативного і приходу соціялістичного правительства в монархії англійській.

* * *

„Він помер в навечерє 19-літніх роковин „кровавої" неділі в Петрограді. Чи се не віщує нової кровавої неділі в Росії?

* * *

У второк, 22. с. м., коли проголошено смерть Леніна, Москва була прибрана в червоні прапори в память „червоної неділі". Колиж прийшла вістка про смерть Леніна, сі прапори усунено а вивішено чорні. Чорні прапори се знак анархістів. Чи се не віщує, що по „комунізмі" прийде анархія?

* * *

Кажуть, що Ленін вже властиво не жив більше року, а тільки його дух, який ще буде жити і по дійсній смерти його. Се правда. Се дух руїни.

* * *

Коли комісари говорили на конґресі советів про смерть Леніна, то конґрес по кождій заяві немов на команду спокійно і тихо плакав. Як привчено конґрес голосувати на команду комісарів, так вже він і плакати плаче на команду. Впрочім, в Росії все роблено на команду, навіть революцію; навіть думати там вільно лише на команду.

* * *

По смерти Леніна дозволено всім свобідно оглядати його тіло. Але по смерти навіть Тутанхамена вільно оглядати, а за життя то комісарів зза ліса баґнетів звичайним людям не видати.

* * *

На землі тисячі людий будуть оглядати тіло Леніна, а на тому світі прийдуть до його духа міліони духів, що вислали їх туди передчасно комісари при помочі карабінів і голоду.

З ОБЄДНАННЯ.

(КОМУНІКАТ Ч. 2.)

Екзекутива Обєднання відбула місячне засіданнє дня 17. січня ц. р.

І. По обговоренню політичного положення в старім краю, сконстатовано на підставі достовірних інформацій, що консолідаційні змагання в краю поступають вперід так, що можемо надіятися, що внедовзі повстане на всіх західно-українських землях оден національно-державний фронт.

Попри потреби краю стверджено конечність ратування української еміґрації, яка не маючи можности вернути до краю знайшлася в того рода катастрофальнім положенню, що буквально примирає з голоду.

II. Щоби наклонити американське громадянство до більшої активности в допомозі краеви рішено:

а) урядити з рамени Обєднання щераз ряд віч і відчитів по всіх закутках американської землі на слідуючі теми:

1) Повстання, боротьба і устрій Західно-Української Народної Республики і причини її упадку.
2) Польський наїзд на рідну землю:
   а) політичні процеси, розстріли, тюрми, карні експедиції;
   б) кольонізація і економічне винищування українського народу;
   в) сироти, інваліди, вязні і т. д.;
   г) українська школа в ярмі.
3) Міжнародне політичне положенне. Польща над пропастю.
4) Політичні партії в краю.
5) Що діється на Волині, Холмщині, Поліссю і Підляшу?
6) Положення, настрій духа українських селян, робітників і інтелігенції. Жінка в революційній боротьбі.
7) Самооборона українського народу в боротьбі з ворогами. Як треба розуміти боротьбу з ворогами о власних силах?
8) Боротьба за Землю і Волю.

б) віднестися ще раз до Укр. Головних Запомогових Орґанізацій в Америці з просьбою о моральну і матеріяльну допомогу Обєднанню згл. старому краеви. В звязку з тим рішено просити старокраевих делеґатів, щоби з рамени Обєднання старалися порушити ту справу на сегорічних засіданнях У. Н. Союза і Провидіння. Кромі цего поручено інтервенювати в тій справі: п. Т. Грицеєви в „У. Н. Союзі", п. Штоґринови в „Провидінню", п. В. Шабатурі в „Народній Помочі", а о. Ґурянському в „Згоді Брацтв".

III) З тих приватних і ділових письм які наспіли в місяци грудни до Обєднання, а з яких видніе радість старого краю, що в часах загального національного розбиття тут заморем змогло ще удержатися Обєднання як всеукраїнська обєднуюча орґанізація, підносимо:

а) Письмо від митрополита Андрія Шептицького зі Львова.
б) Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.
в) Українського Педагогічного Товариства у Львові.
г) Української Краєвої Студентської Ради у Львові.
д) Західно-Української Еміграції в Чехословаччині і др.

Кромі цего одержало „Обєднанне" від наших стрільців в українсько-війсковім таборі в Юзефові на Чехословаччині величавий альбом з світлинами з життя-буття нашої рамії, з написею: „Славному Обєднанню українських Орґанізацій в Америці, „Самопоміч" і „Культ.Просвітний Кружок" в Йозефові в доказ вдячности, любови і на спомин тяжких а творчих хвиль — скитаючихся решток нашої геройської Української Галицької Армії."

IV) Принято до відома письмо екзекутиви „Січової Орґанізації з дня 9-го січня ц. р. в якім вона заявляє, що не виступає і не думає виступати проти Обєднання, додаючи, що відносини Січи до Обєднання будуть могли бути змінені тільки на підставі рішення загального Січового Зізду, який має небаром відбутися.

V) В справі допомоги науковим видавництвам українського вільного Університету в Празі рішено видати осібну відозву.

VI) Порушену з Европи справу матеріяльного забезпечення тих осіб, що відограли визначну ролю в наших визвольних змаганнях, узнано за дуже пекучу. За таку особу узнано в першу чергу Президента Др. Евгена Петрушевича згідно з волею Другого Всеукр. Конгресу. Його матеріяльне забезпечення і то не тільки як понад шістьдесятьлітної особи, але як першого від 600 літ українського Президента, являється моральним обовязком всіх Українців, а особливо нас Американців, бо ми сьогодня є одинокі з Українців, що ще маємо які такі матеріяльні засоби.

Рішено рушити на вічах і в пресі справу тимчасової допомоги тим еміґрантам, що не можуть з політичних зглядів вернути до краю згл. яких Ляхи до краю не пускають. Супроти цего, що люди ці брали активну участь в визвольних змаганях, та що остають тепер без всяких средств до життя та не можуть дістатися хвилево ні на Велику Україну ні знайти якунебудь духову чи фізичну працю на еміґрації, ратунок від голодової смерти з боку Америки конечний.

Це вже не політична справа, а чисто людська. Тому отсею дорогою взиваємо рівнож кождого, хто ці рядки читає, щоби кинув свою лепту на ту ціль, або хоч заплатив народний податок, з якого, як щоби він був нами хоч в десятій части вплачений, можнаби вирятувати голодних і в краю і на еміґрації, а надто ще і вести дальшу, активну боротьбу.

VII) Справу ювилейного дару для Наукового Товариства ім. Шевченка поручено п. Грицеєви порушити в У. Н. Союзі, а п. Штоґринови в „Провидінню".

VIII) З огляду на дуже скрутне матеріяльне положенне краю порішено вислати всю готівку і розділити її як слідую:

Рідна Школа	$500	Зах. Укр. Комітет у Празі	$50
Боєвий Фонд	$450	Для утікачів на Кубі	$50
Вільний Університет У Львові	$100	„Самопоміч" в Йозефові	$25
Загранична Пропаганда	$100	„Просвіта" у Львові	$25
Сироти	$100	Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові	$25
Краєва Преса	$ 75		
Інваліди	$ 50	Разом	$1.550

IX) Відносно протестів, надісланих до Обєднання в справі відозви: „Основи Національної Політики" рішено:

а) уповажнити п. Грицея, щоби про їх зміст повідомив на річнім засіданню Головну Управу У. Н. С.;

б) висказати отсею дорогою свій жаль в приводу появи цеї відозви, яка в нічім не вияснює нашого політичного положення, а навпаки тільки його ускладняє, а нарід деморалізує, а надто розбиває акцію допомоги Рідному Краєви в тім часі коли край її найбільше потребує.

X) Сконстатовано згідно з правдою, що в теперішнім часі одиноке Обєднанне підпирає систематично як боєву організацію так і инші потреби старого краю. Піднесено рівнож що потреби краю через ляцький гніт зросли, а американська жертвенність змаліла. Щоби ту поспішну піднести рішено звернутися до загалу і редакцій укр. органів з просьбою порушувати прилюдно, в пресі і на вічах, з одної сторони справу поширення допомоги старому краеви, а з другої акцію і господарку Обєднання.

Обєднанне оголошує з кінцем кождого місяця точний рахунковий звіт, з якого кождий може наглядно переконатися, куди йде народний гріш; скільки зібрано, скільки видано, а скільки вислано до краю. Думаємо, що й найбільш недовірчивий не знаходить вже причини до закидів в тій справі А якщо вони й є, просимо всіх, кому дорога народна справа, підносити їх прилюдно, а Управа буде уважно прислухуватися до кождого голосу і по можности приноровиться до него.

ЗА ОБЄДНАННЄ УКР. ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:
о. В. Сполітакевич, предсідатель.
Д. Штоґрин, секретар.

ПОЗІР! ГРОМАДЯНЕ НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ, ПОЗІР!

Кождий з нас мусить здати собі справу, що і яку поміч дати Рідному Краєви! Хто хоче засувати собі се, нехай прийде на

ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ

— яку відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 27. СІЧНЯ 1924

о годині 3-ій пополудни

В УКР. НАРОДНІМ ДОМІ,

217-19 East 6th St., New York

Громадяне і Громадянки! Приходіть як найчисленнійше і кличте всіх знакомих на се віче. 19-20

Укр. Ліга Американських Горожан в Ню Йорку.

N. S. PITTSBURGH, PA.

Заходом 1-ої сотні ім. Богд. Хмельницького в Н. С. Питсбург, Па., 6-го Питсбурського Округа Січової Орг. відбудеться

ПЕРШЕ ВЕЛИКЕ СІЧОВЕ ВІЧЕ

В НЕДІЛЮ, 27. СІЧНЯ 1924

в великій гали Українського Народного Дому на 4-тім поверсі,

27-29 Eckert St., N. S. Pittsburgh, Pa.

На тім вічу буде промовляла головна старшина з Шикаго, батько отаман Др. Степан Гриневецький, головний організатор п. Микола Ткачук і делегат окружної команди п. Іван Кушнір.

Всі Українці всіх українських громад Пітсбурщини зволять прийти на се патріотичне віче і загрітися на нім ідеєю української державности, бо чим сонце між звіздами, тим Січова Організація між другими українськими організаціями. 18-20

Ми всі Українці повинні подбати о то, щоб в Січи було тілько членів як лучів у сонце, цвітів у поле і кропель у море.

Перша сотня ім. Богд. Хмельницького в Н. С. Питсбург, Па.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ З БОСТОНУ І ОКОЛИЦІ!

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 27. СІЧНЯ 1924

о годині 3-ій попол. відбудеться

в українській церковній галі, 136 Arlington St., Boston, Mass.

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ

на котрім виголосить реферат Др. В. Целевич про сучасні відносини в нашім рідним краю, і подасть способи, як ратувати наш народ від загибелі в страшним ярмі ляцької неволі.

Всіх щирих Українців, крім інтернаціоналів, які є явними ворогами української ідеї, запрашає на се віче

Місцевий передвічевий комітет.

ПОЗІР! ОКОЛИЦЯ МЕНВІЛ, СТЕЙТ РОД АЙЛЕНД.

Заходом оркестри Задорожської Січи і театр. гуртка в Вуксакет

відбудеся

в Менвіл, в салі Народного Дому

В СУБОТУ, 26. СІЧНЯ Ц. Р.

в годині 5.30 вечер представлення

ПІМСТА ЖИДІВКИ

(Співи в супроводі власної оркестри).

По представленю ВЕЛИКИЙ БАЛЬ.

Щиро запрошуємо усіх з околиці Менвіл, Вунсакет, Сентер Фалс, Патокет, Правіденс і Фол Рівер. 19-20

ПОЗІР! РОБІТНИКИ НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!

Заходом Українського Товариства Теребовельська Поміч в Ню Йорку

— відбудеться —

В СУБОТУ, 26. СІЧНЯ 1924

перший з ряду в цім році

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

в LIBERTY HALL,

263 E. Houston St., New York City

Початок о годині 7.30 вечером.

Вступ 40 цит., включаючи вор текс.

Музика первоврядна під управою Микольчика.

За добру забаву ручить

20-21 КОМІТЕТ.

НОВІ КНИЖКИ

I.

П. Карманський: Буря. Сучасна галицька драма на пять дій у шістьох відслонах. Прудентопіль-Парана 1923. З друкарні ОО. Василіян в Прудентополі.

Отсею драмою відомий український поет виступає в перше на поле драми.

Драма розграваеться в галицькому селі в часі від 1914. року до 1919., значить, в епохальний період нової української історії в часи, коли росла українська державна свідомість, коли українська нація збиралася будувати свою національну державу, коли вона падала в нерівній боротьбі.

Драма починається буденними життевими інтересами типічної галицької священичої сімї. В них дочка на виданню, а в тої дочки жених, але тут щось недобре заноситься для молодять; пахне війною, і то війною, в якій возьме участь увесь український народ, і яка через те розбуджує в свідомих кругах, до котрих належить молодий наречений, надію, що український народ відограє самостійну ролю в світовій війні. Організація Українських Січових Стрільців для боротьби Галичини проти навали Росії захоплює тиху сімю та її невибагливі вимоги.

На героя драми приходять тяжкі воєнні переживання. Бої, полон, заслання, тулання світами, тоді як його судженій та її рідні жилося не богато ліпше. Але й серед трагічних переживань случаються сцени щастя, коли бачуться зі собою люди, які на побачення і надію втратили. Бачуться на короткий час, бо народ знова кличе їх до тяжкого обовязку.

Українсько-польська війна се тло двох послідних актів. Страшні, серце роздираючі сцени, серед котрих одна потіха — се непотрясена віра в ясну будучність України.

Як на першу драматичну пробу, драма вийшла добре. Вона не може зробити богато пожитку, коли її будуть грати аматори в народних театрах на імміграції.

II.

П. Карманський: За честь і волю (поезії). Прудентопіль-Парана. 1923. З Друкарні ОО. Василіян в Прудентополі.

Се збірка патріотичних поезій, писаних під вражінєм велико-памятних подій за послідне десятиліття. Автор посвячує їх „Тим, що своєю цінною кровю змили з Народу України ганьбу рабства".

Сі поезії се окрик-стогін болю над невдачою визвольної боротьби українського народа. Та попри біль йде не роспука, а завзяття, та певність в остаточну побіду святої справи.

Як ось в отсій поезії:

Порвім на кобзах струни...

Порвім на кобзах струни скорби й туги
І не співаймо співів надмогильних!
Заграймо громом дикої лотуги
І визвім з гробу лицарів всесильних!

Спустім нарешті духа з оборожі,
Яка нас дусить вже цілі століття!
Як буря гряньмо в полчища ворожі
И візьмім під ноги наше лихоліття!

Невже нам вічно у шлиї ходити
Тяглом неситих завидних сусідів?
І в судорогах болю приводити
На світ бездольних кволих Ніобідів?

Невже імя геройського народу
На віки вмерло для його-ж потомства?
І писано нам згинути без роду —
В хижацьких кігтях зради й віроломства?

Невже кров Ґонти в наших рабських жилах
Не має сили вдруге закипіти?
І ми спянілі на старих могилах
На віки будем плакати, скорбіти?

Геть хорий смуток і журба безсильних!
Порвім на кобзах струни болю й туги!
І не співаймо співів надмогильних —
А граймо громом гніву і наруги!

III.

Календар-Альманах „Дніпро" на переступник рік 1924. Під редакцією: Володимира Дорошенка, Віктора Завадського та Івана Шендрика. — Окладка Петра Холодного. У Львові, 1924. Накладом Українського Товариства Допомоги Емігрантам з Великої України. (Львів, ул. Руська ч. 3. II. пов.) Ціна 50 центів.

Отсей календар зладжений дуже старанно. Календарська часть має кромі православних, українських католицьких та римо-католицьких свят, ще фази місяця та „історичний календарик", себто річниці великих подій з історії України.

В літературній части стрічаємо поезії Миколи Вороного, Бориса Гомзина й П. Стаха, кілька оповідань, з котрих найкраще оповідання Миколи Черемшини під наголовком Козак та цілий ряд дуже цікавий споминів з часів відродження українського руху з боротьби українського народа за волю, з революції, зі скитання світами. Сі спомини се й найважнійша частина сього календаря.

В кількох статтях обговорюється питанне віндошення Придніпрянців до Галичан та питанне „одного фронту".

Загалом календар робить дуже гарну цілість. Можнаби вважати брак чисто інформаційних статтів як недостачу, якби не те, що впорядчики виразно зазначили, що се „календар-альманах".

Тому календар заслугує на поперте, — тим більше, що цілий дохід з його роспродажі призначений на добродійні цілі.

ПІД РІЗДВО.

Колядки, колядки, колядки,
Свічечки на зеленій ялинці!
Білий сніг вкрив садки і грядки,
Перехтить на кождіській билинці...

Любі сни, райські сни, сни весни,
Сни про те, що було і минуло,
Хоч як серце рукою тисни,
Щоб забуло, воно не забуло.

Кождий день, кожду ніч, кождий мент,
Кожде слово з уст близьких і рідних
Зберегло воно, ніби фрагмент
Із симфонії гарф непобідних.

Богдан Лепкий.

ДАНЦІҐСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ГИМН.

На данціґський національний гимн розписано конкурс.

ЗБІРКА НА РЕВ. БОРОТЬБУ НА ВІЧУ В ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На вічу, що відбулося дня 30. грудня 1923 року, зложили:

Василь Левчик 10.00, Роман Слободян 5.00, Паранька Чечель 5.00, Теод. Ґема 1.00, Мих. Стефура 1.00, Мих. Голубець 2.00, Іван Кіценюк I. 5.00, Яків Красовський 2.00, К. Пилат 2.00, Вас. Бойко 1.00, Мих. Процак 3.00, А. Нагребецький 1.00, Олена Клюс 1.00, Ст. Лещук 1.00, Микола Матлага 5.00, Андрій Поливчак 2.00, Дмитро Циктор 1.00, Анастазія Пошивак 2.00, Анна Кучма 2.00, Юрій Поливчак 2.00, Вас. Пшик 1.00, Олекса Нагірний 2.00, Теод. Матвієць 2.00, Оля Луняк 1.00, Марійка Кузьма 50 цнт., Михайло Лахайовський 5.00, Адам Лесняк 5.00, Михайло Федірко 1.00, Юрко Звідь 1.00, Олекса Семен 1.00, Михайло Маркович 1.00, Михайло Либа 1.00, Мих. Романович 2.00, Анна Ходань 1.00, Дмитро Фортуна 1.00, Оленя Кіценюк 25 цнт., Ілія Черч 1.00, Катерина Костишин 1.00, Микола Бабич 1.00, Василь Ґреґа 2.00, Теодор Луняк 2.00, Івась Задорецький 50 цнт., Текля Нагірна 1.00, Ів. Атаманець 1.00, Стеф. Шийка 1.00, Юрій Пилат 1.00, П. Ґабрин 1.00, Роман Ялечко 1.00, Василь Зелінка 5.00, Михайло Огар 5.00, А. Зелінка 25 цт.; Павло Кіценюк 1.00, Олена Качуряк 2.00, Стефан Грабар 1.00, Марія Зелінка 25 цнт., Іван Зелінка 2.00, Катерина Рудніцка 1.00, Тимко Горин 2.00, Петро Ґабріель 25 цнт., Євдокія Фуртас 50 цнт., Катерина Огар 25 цнт., Антін Фортуна 5.00, Хрестина Чечель 1.00, Йосиф Ґенеґа 1.00, А. Патриляк 1.00, Стефан Федірко 1.00, Анна Сташко 1.00, Катерина Ґабріель 25 цнт., Катерина Пилат 50 цнт., Анна Рудніцка 25 цнт., Паранька Рудніцка 25 цнт., Марія Задорецька 1.00, Михайло Сухорський 2.00, Іван Кіценюк II. 1.00, Марія Могила 1.00, Петро Отапчук 1.00, Юрій Пятковський 1.00, Кирило Возняк 1.00, Дмитро Штим 2.00, Анна Ґенеґа 50 цнт., Стефанія Ґерета 1.00, Агафія Красовська 3.00, о. Александер Павляк 15.00, Йосиф Ільків 5.00, Лука Мовчан 5.00, Іван Пелещак 2.00, Олекса Світлик 2.00. Разом $166.50.

Василь Левчик, предсідатель віча; **Мих. Сухорський і Мих. Либа,** секр.

УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ В КРАКОВІ

(Допись львівського „Нового Часу").

Краків, дня 26. грудня, 1923.

Українська кольонія в Кракові числить тепер 3—400 і складається переважно з інтеліґенції, яку польська влада будь то давнійше, будь то в останніх літах перекинула як нельояльних на захід. Здавалосяб, що спільне їхнє нещастє повинно їх злучити немов в одну родину, та — на жаль — ніякої організації між ними нема.

Одинока точка, де вони збираються і коло якої вони гуртуються є уніяцька церква. Вона є також національним чинником, бо не дає забути, що вони Українці.

Істнує в Кракові вправді Тов. „Просвіта" одначе — на жаль — не обявляє ніякого життя. Вправді товариські сходини членів „Просвіти" назначені два рази на тиждень (в неділю і четвер) в льокалі ресторану „Монополь" при ул. Ґетруди, одначе сам льокаль є так відтручуючо несимпатичний, що кромі кількох членів ніхто не хоче приходити на сходини. Цьому винна рішучо Управа „Просвіти", бо при добрій волі моглаб знайти відповідну кімнату, де члени сходилисяб і не булиб нічим вязані.

З початком цього шкільного року заповідалося, що культурне і товариське життє Українців в Кракові попливе ширшим руслом. Іменно Виділ Товариства „Просвіти" ухвалив утворити курси української мови, літератури та історії, для учеників і учениць народних і середніх шкіл. Зголосилися навіть укр. учительські сили, які хотіли зовсім за дурно провадити ті курси. Деякі Українці обіцяли вiдступити кілька разів на тиждень свої мешкання, заки удасться підшукати відповідний льокаль. Головою шкільної секції при Т-ві „Просвіті" обрали п. Дзеровича, укінченого медика, який шумно заповів, що працюватиме „повною силою пари", — одначе до тепер не виявив ніякої діяльности і з його вини досі курсів не можбуло відчинити.

Був також проект при Тов-і „Просвіта" утворити мішаний хор, до якого зголосилося поважне число, бо 60 співаків і співачок та і ці змагання розбилися через непорозуміннє. Іменно частина студентів Українців, що ходять на краківський університет, не хотіли заснувати студ. Тов. і при ньому улаштувати той хор. Другі студенти Українці були противні заснованю студ. Тов. і жадали, щоб хорцей підпорядкувати Т-ту „Просвіта". І це було причиною, що взагалі не прийшло до зорганізування хору.

На „Рідну Школу" памятає Українська кольонія в Кракові. Що неділі збирає з власної ініціятиви п. Сквертнянський коло церкви датки на бльочки і ті гроші передає принагідно до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові. За це високе патріотичне і в теперішних часах найважніще діло належиться йому повне признаннє, як також подяка усім жертводавцям.

Одиноке в чім Тов. „Просвіта" обявило своє життє — це українська різбарська школа, де вчать гуцульських виробів. Для збуту річий вироблюваних в різбарській школі заснується окрему кооперативу. Вона має ті річі продавати в Польщі і за кордоном.

Українські студенти на польському університеті не беруть ніякої участи в громадянському життю і заховуються цілком апатично, в противенстві до того, що студентство являється всюди найрухливійшим і все оживлюючим елементом.

В краківському гарнізоні є дуже богато українських жовнірів. Ми мали нагоду стрічатися щоденно з ними. Є між ними чимало зі Східної Галичини, але богато є й Волиняків. Загально взявши це дуже гарний і свідомий матеріял.

Н. К—ч.

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ

Марія з Кобилянських Охримовичева. 19. грудня м. р. упокоїлася у Львові на 70 літах свого життя вдова по бл. п. Юліяні Охримовичу, парі Сенечола. Похорон відбувся 21. грудня м. р. з дому жалоби при ул. Курковій ч. 61 на Личаківське кладовище.

В особі небіжки зійшла в могилу одна з високоінтеліґентних жінок старшої української ґенерації.

НАЙВІДПОВІДНІЩА ТЕМПЕРАТУРА ДЛЯ ТІЛА

В нашому кліматі температура ніколи не осягає в тіни степени, яку має все кров людського тіла. В замкненому просторі чоловік найкраще почуваеться в температурі понизше 20 степ. Цельзія. Ця цифра є низша майже о 17 степенів Цельзія від нашої власної температури. Тіло виділяє все з себе тепло; тратить також богато тепла через випаровування. Цю страту тепла мусимо надолужувати поживою. Щодня мусимо виділювати майже три тисячі одиниць тепла, цебто теплоту перепалення майже одного фунта вугля. При сильному виділюванню навіть двічі більшу скількість тепла віддаємо зі себе. Коли наша шкіра є має 28 степенів Цельзія, відчуваємо вже сильно холод. Горячо відчуваємо, коли шкіра має 34 степені Цельзія і більше.

На управильнення температури впливає сильно відживлювання, рух мязів і духовий стан. Температура на поверхні нашої землі вагається між +60° Ц. і — 70° Ц., отже о 130° Ц. В нашому кліматі вагання температури лежать між +35° Ц. і — 22° Ц. Мусимо примінюватися до цих перемін при помочі відповідного одіння й мешкання. Виділене тепло заступаємо перепалюванням (перетворюванням) й тілі поживи. Тому що в зимі виділюємо зі себе більше тепла як у літі, то ми повинні би літом прибирати на вазі, а зимою тратити. Та звичайно є противно, бо літом маємо менший апетит.

Потрібну скількість тепла нашому тілу достарчає мішанина яких 100 ґрамів білка, 50 ґрамів товщу і 500 ґрамів углеводану. Крім температури сильно впливають на наше тіло вохкість і тиснення воздуха. Загально звісно як шкідливо впливають на людський орґанізм: вохке вбрання, вохка обува, протяг, сильний вітер. Скоре підношення або опадання температури дається ріжно запримітити. Лекше знести опадення температури з 25 степенів на 15 степенів Цельзія, як опадення з 15 степенів на 5 степ. Цельзія.

Водна пара, що є у воздусі, має великий вплив на людський орґанізм. Тратимо більше як одну літру води в формі пари, а саме: одної третої части літри при помочі легких (легенів), двох третих частий при помочі шкіри. В вохкому воздусі виділюємо зі себе менше пари, бо сам такий воздух не потребує богато пари. Зате більше тепла виділюємо зі себе при сильніщому промінюванню, так що відчуваємо навіть більше зимно. Коли же горячо і вохко, почуваємося прибиті й невигідно нам, бо виділювання поту і випаровування натрапляє на перешкоди. Сухий воздух зменшає й поглиблює віддих, вохкий збільшає й понижує їх. Найвідповідніщий вохкий воздух у кімнаті є 60%, який відчитується на гідрометрі. Цю вохкість можна одержати в опаленій кімнаті так, що наливаємо води до плоского начиння, яке кладемо на печ, кухню і т.п.

КОРАЛЕВЕ МОРЕ УКРАЇНИ

Було це колись дуже давно, в не за памятних часах. На тисячі літ перед тим, як св. Андрій Первозванний благословив гори київські і ріку Дніпро. Було це в цій глухій давнині, коли творчий дух великого Будівничого Світа не создав ще був людського роду. Не було ще ні радости, ні смутку. Земля і моря розложені були в ці забуті, ніким не зраховані минулі тисячеліття, зовсім відмінно від розложення теперішнього. Там де нині суші, були моря, а на місци неодного моря були в цю давнину, суші і острови.

Великі зміни були тоді на нашій Україні. Більша її частина була заляна морем, яке учені називають морем сарматським. Цілий шмат наших Чорноморських степів, ціле Поділлє і часть Волині, була в ті часи дном теплого моря, в якім жили дивні, давно загинуті риби, морські звірі і ростини. Західна частина Галицьких земель, почавши від Бродів, Тернополя і Чорткова аж поза Сян була знова сушею з відмінними від теперішних звірятами і ростинами. Колиб зараз Чорне море виступило зі своїх берегів і заляло Полудневу і Західну Україну по Заліщики — Тернопіль — Броди і Луцьк, то ми би мали наглядний образ суші і моря в тій давнині, про яку іде розмова. Море тодішнє було дуже тепле, таке як нині в горячих краях Азії, Африки і Австралії, а у його плитких частинах (при березі) жили коралі. Є це дрібонькі звіряточка ледви оком видні; вони будують собі з вапна білого або червоного малесенькі скорупочки, так, як наша ткалька у ріках і потоках свої мушлі. Білі коралі є нешляхотні а червоні шляхотні і дуже рідкі, з них виточують намиста. Отже у сарматському морю жили у нас такі коралі і тому море це сміло назвати можемо коралевим.

Все це розказують нам учені землезнавці, ґеольоґи, які старанно досліджують землю на верху і в середині. Але вони не лишень росказують цікаві оповідання, вони дають також докази, що саме так було, а не інакше?

Щож таке потверджує напевно, що на нашім Поділлю біля Збруча було коралеве море?

Від Підкаменя, через Збараж, Скалат, Крутилів, Бочуш, Ніґін, Маків (біля Камянця Подільського) аж до Степанешті над Дністром тягнеться вузке пасмо дивних горбів названих українським народом „товтрами". Товтри є то стіжкуваті, відокремлені невисокі гори, що нагадують собою стіжок вулькану. Часто поміж горбами попадають великі кітлові западини, з дуже стрімкими узбічами. На вершках цих гір лежать звітрілі, пошарпані, нагі скелі твердого вапняка, що здебільша нагадують здалека руїни давних замків і веж. Отож учені добре розглянули ці скали випнякові і переконалися, що товтри не є вулькани, а просто морські вапнякові скали збудовані зі самих мушельок, коралів, водоростів і моховаток. Оттакі самі коралеві скали, які бачимо в товтрах творять ще нині в теплих морях, близько берега суші небезпечні для кораблів підводні скали. Такий довгий а вузький вал підморських коралевих гір тягнеться подовж східного берега Австралії.

На світі немає нічого вічного, навіть моря і суші зміняються, тож і описуване сарматське, коралеве море не могло довго оставати в своїх межах, а то тим більше, що нинішне Поділлє, Волинь і ціла степова Україна зачала двигатися в гору. Через це піднесенне води Коралевого моря, зачали цофатися до полудня, до Чорного моря. Море ставало щораз плитше, аж вкінці дно його зовсім обсохло. Зазеленіли трави і дерева, зароїлось від всякої звірини, потекли річки, дно моря стало сушею, а коралевий вал остав як пасмо гробів. Остав цілим, але незнищеним свідком незатертою памяткою колишнього українського коралевого моря. Нині зимний вітер гуляє і порошить метелиця понад місцем давного теплого моря. Весною і осінню тверда рука українського мужика розорує дно його ,а здивовані очи глядять безрадно на загадочні гори — товтри. Хто поставив їх тут, звідкіля вони?

На вершку пошарпаної скали стоїть ґеольоґ, оглядає скали, і його думки линуть десь в безвісти минулого... Бачить забуту далеку давнину, бачить як сині филі теплого, коралевого моря України розбиваються о береги маленьких коралевих островів...

Плеса коралевого моря України не порола тоді чайка, не різав парохода... у сяйві сонця колихались дельфіни.

Не тремтіла тоді думка. Не було ні радости ні болю. Було одно коралеве море України...

Юрій Полянський.

БОЛЬШЕВИКИ ЦІКАВЛЯТЬСЯ НАСТРОЯМИ НАСЕЛЕННЯ НА "КРЕСАХ" ПОЛЬЩІ.

З Москви, 27 XII. Шеф військової граничної сторожі головного політичного уряду розіслав всім начальникам окремих відтинкві здовж польсько-совітського кордону наказ, у якім доручається звернути пильну увагу на настрої польської граничної сторожі і населення приграничної полоси по польській стороні і повідомляти про це головний політичний уряд у щоденних звітах.

Клим Поліщук.

З ВИРУ РЕВОЛЮЦІЇ

(Фрагменти спогадів про „літературний" Київ, 1919. р.).

(Продовження).

Для обговорення й виясненя деталів співпраці в урядових інституціях своїх членів, "Спілкою" були визначені окремі представники, яким дано наказ особливо боронити право "Спілки" на відкликання свого члена з якої-б то не було інституції, як що він буде потрібний для самої "Спілки". Таким чином гадалося забезпечити себе від усяких "несподіванок", яких у ті часи було більше, ніж самого діла.

В час цих переговроів, "Спілка" відкрила для селян та робітників свою "Майстерню Мистецького Слова", працю в якій взяли на себе "Музаґетці", "Вялівкавці" та група російських поетів-письменників на чолі з Ерінбурґом, чим зводилася в нівець "праця" офіційних "пролеткультів".

Це властиво, принемусило "емісарів мистецтва" піти на деякі уступки на користь "Спілки", і разом з тим звернутися просто до літературно-мистецьких організацій з пропозиціями "товариського співробітництва."

Таким чином культуртреґерство до декяої міри було спаралізоване і до діла приступили свідомі свого часу люде. Штати урядових культурницьких інституцій були значно переформовані, поділ на секції став обовязковим, засоби для праці секцій складалися з норми пропорціональности і скоро стало так, що українські секції майже у всіх комітетах "Відділу Мистецтв", а також у всіх відділах "Всевидату", стали головними і найбільш творчими. Останнє було настільке очевидним, що декому з офіційних осіб видалося підозрілим і вони стали домагатися того, щоби на чолі кожного відділу, чи секції — обовязково стояв комуніст. Завдяки тому, що такі "комуністичні голови" справді були голови, праця від того не тільки-ощ не гальмувалася, а ще збільшувалася. І, хто знає, чи не був то найкращий момент для справжньої культурної праці на користь українського народу? Тільки, на жаль великий, цього моменту невідчула більшість нашого товариства (а в тім і я), через що саме стали свідкмаи й учасникиами сучасного безголовя... Перша спроба культурної "федерації" у Київі під маркою "Проф. Спілки Мистців Слова", безумовно, могла б дати не зрівняно більше, як би ми менше мали і раз у раз не озиралися на камянець, де в той час ускладнювалося нова хвороба під нечуваною назвою: „Nacionalus apendecitus"...

Люде, що тоді бралися за працю у Київі, як напр., Гнат Михайличенко, Василь Чумак, Іван Ливень і бог. инш. були варті того, щоб їм вірити, але ... але тепер можна лише згадувати їх, бо більшість із них уже загинула і то — з вини наших вагань та нерішучости...

Змагаючися за своє право і здобуваючи його, не вміли берегти його...

IV. "МИСТЕЦТВО".

Доказом можливости спільної прцаі мистців з ріжними поглядами і ріжних напрямків назавжди зостанеться літературно-мистецький тижневик всеукрліткома "Мистецтво", що видавався на протязі двох місяців коштами Відділу Мистецтв при комісаріяті Освіти з ініціятиви В. Коряка, під начальною редакцією Мих. Семенка і при ближчій участи П. Тичини, В. Чумака, Д Загула та автора цих рядків.

"Мистецтво" не було часописом "універсальним", а разом з тим мало в собі те, чого не мав "Універсальний Журнал". Не було воно "Музаґетом", але вмістило в собі "Музаґетців". Досить буде згадати прегарну символічну річ Мих. Івченка — "Місто Вмерло", статті В. Тиверця, проф Бурачека і бог. инших.

Легко буде якому небудь "критикові" з берегів Смотрича сплюгавити першу ліпшу "футуризу" М. Семенка, що раз у раз стрівається в "Мистецтві", але хай вони самі спробують створити щось подібно — об'єнуюче, що вмістило-б у собі "праве" і "ліве" і, разом з тим, не порушило б цільности ідеольоґічного характеру єднання всіх творчих сил.

"Мистецтво" — українське, "Зорі" — російські, "Баґінєк" — жидвіський, що виходили з маркою "Весукрліткома", будуть колись цінним матеріялом для того історика літератури, кяий схоче освітлити нашу добу й показати внукам горіння нашої непевної віри, що покинула нас на широкому роспутті. Майбутній історик скаже про те в яких умовах робилося те все, як важко приходилося змагатися за те що належиться по праву, як напружено працювала в ті дні горстка голодних молодих мистців, віддаючи свої скурні гонорари "на хабаря" друкарям, щоб скорше випустили книжку, в той час, як "корифеї" по Віденських кавьрнях за "Веселими столами" виспівували "Урбані келлер"...

Хтось також мусить згадати про дійсні причини трагічної загибелі прекарсного в своїй творчости О. Мурашка пломінного вірою в перемогу робітника над неробами? Михайличенка, а при тій нагоді сказати слово про те, як уміють любити свій край і нарід оті "смішні футуристи Семенки", які "мають звичку" не завжди обідати, але завжди, всюди, скрізь і при всяких умовах не кидати своєї праці.

Не забуду і я, як на передодні приходу наших — з доного боку, а "білих" — з другого, цей "смішний футурист" розповів свою коротку біографію і віддав у мої руки "на вський випадок" пачку своїх недрукованих творві, будучи готовим на те, на що був готовий Гнат Михайличенко, В. Чумак і инші. Доля мистців — доля останніх. В. Чумак — з одного боку, а Гр. Чупринка — з другого, однакові жертви політичного Молоха, але обидва вони служили одному богові — Мистецтву.

"Мистецтво" було спробою служення одному богові і дуже щкода, що воно зосталося тільки спробою, хоч і цікавою...

V. "ЛЬОХ МИСТЕЦТВА"

Дальшою спробою єднання власних мистецьких сил по ріжних політичних таборах був "Льох Мистецтва", впорядкований по зразку російського "Хлам"-у (Художники, Літератори, Музиканти), — що містився на Миколаєвській вул., недалеко "Літ.-Артистичного клюбу".

"Хлам" був чимсь середнім між т. зв., "живими альманахами" і "студією". Що суботи тут відбувалися літературні вечірки з обовязковою "чорною кавою", які стягали всю московську "пісательскую братію" і так робилися чимсь обовязковим для кожного, бо кожний тут мав нагоду показати себе, побачити инших, а головно — почути й побачити плід товариської творчости за минулий тиждень. Інтимний характер Літературних вечорів "Хлама" так заімпонував декому з "Музаґетців", що вони заходилися на власну руку створити подібний клюб український. Випадково якось, в сусідстві того-ж таки російського "Хламу" на Миколаєвській вулиці, знайшовся досить порядний "погребок" із чотирьох кімнат і негайно був пристусований для діла. Все помешкання було виформбовано, при чому в найбільшій кімнаті, що заміняла собою "залю", було зроблено естраду, а стіни прикрашено величезними, на всю стіну, художніми панно Анатоля Петрицького, так, що "заля" уявляла надзвичайно затишний куточок, до якого по суботах стреміло молоде й старе, щоб "хоч трохи відпочити душею"... Відкриття клюбу відбулося першого мая мітературно-музичним вечером п. назв., "Веснянни". Виступали головно "Музаґетці", а кірм них де хто з артистів "Молодого Театру" і молодших письменників ґрупи "Боротьба". Читані на тому вечері твори, згодом видані Веєукрліткомам окремою збіркою п. н. "Веснянки". З того часу "Льох Мистецтва" стає живим осередком київського українського літератруного життя і на його літературних вечорах можна було бачити від "найправіщих" до "найлівіщих", від "наймолодших" до "найстарших"...

Малюнки:

Михайло Жук стоїть на естраді в чорному сурдуті, з хризантемою на грудях, наче на святі якому. Нахиляючись за кожним словом вперед, наче-б хотів упасти на голови слухачів, що з поважними лицями сидять на вигідних креслах, урочисто цідить крізь зуби свої "модерні поезії":

"Зади свинячі блищать на на сонцю, я кшити".

—Ф-фе!... — вирвається несподівано з останнього ряду.

Жук червоніє і плутається, а слухачі цікаво повертають голови до останнього ряду. Там сидить збентежений чимсь вічно скромний Тичина.

Жука зміняє Ярошенко. Цей уже без усякого особливого вигляду, а з простим захопленням поета, кричить:

„Стис обруч залізний
І поніс у гай!"...

Це подобається майже всім і, під голосні оплески, зникає з естради.

На місці Ярошенка зявляється Л. Хомик. Розставляє ноги "вилами" й зачинає читати віршовані пародії на присутніх тут поетів. Парозії справді сатиричні, влучні і гострі, як бритва, але це мало кого дошкуляє. Семенко в голос пропонує власне "самопоруґаніє". В залі лунає реґіт і панує загальне задовольнення... Одначі, з Хомиком не все гаразд. Останню пародію на свого товариша Кобилянського він ніяк не може закінчити... "Далі все порнографічне"... — каже він якось невпевнено й запитуючо дивиться в очі першого ряду.

— Валяй! — каже хтось від порога, але він усе ще топчеться на одному місці. Раптом приумає свою питому позу й виголошує:

„Хай знищить „фіолет"
Білоґвардейських щук,
Бо сходить з синіх сфер
Леґендний Поліщук!"...

Мені справді приходилося "сходити" й читати те, що було в одній з кешень мого піджака...

Таких вечорів відбулося декілька, а в тім відбувся вечір інсценіровок поезій Тичина в постановці Леся Курбаса.

Пригадую чарівно-дивну й могутню картину. —

„Роздзвонюйте, дзвони! —
Я йду — день!"...

Скромиий Тичина в куточку зворушено шептав щось, а по його лицю текли сльози.

— Який-же він чудовий! — сказав тоді про Курбаса.

І це була правда!

"Льох Мистецтва" припинив свою діяльність лише в літку, коли насала спека. Одначе, зроблений ним початок єднання всіх українських мистецьких сил не пропав дарма. Потреба такого єднання стала остільки очевидною, що про це не приходиться навіть говорити.

VI. "МИСТЕЦЬКИЙ ЦЕХ"

Знову "Музаґетці" взялися за справу. Порозумівшись із професійними спілками — артистикою та малярською, скликали всіх приналежних до літератури та мистецтва на орґанізаційні збори "Мистецького цеху".

В невеличкій залі "Молодого Театру" не було де голці впасти.

— Хто-б міг подумати, що нас така "банда?!"... дивувався хтось із фуртуристичного "флямінґо".

А тут були майже всі, що творили і любили свою творчість, свято віруючи в її велике призначення; коло сцени все голена "братія": артисти з Лесем Курбасом на чолі. Далі громада людей з ясними лицями, голені й з борідками, лисі і з левячими гривами: малярі все. Між ними висока постать Г. Нарбута в білій полотняній блюзі, наче дуб стоїть, а коло нього маленьким грибком видніється постать симпатично — любого проф. М. Бурачека. Поруч малярів "націоналистичні" лиця "Музаґетців", а поза ними "революційні" товариші з "Боротьби". М. Семенко виліз на якогось стола, що стояв коло стіни, розлігся і пихкає "фаєчкою". — Він футурист і йому не подобає бути так, як усім". — Говорить хтось із тих, що наввипередки біжать "на ліво". Глухо бухикає десь із боку старечий кашель і важко поскрипує розгойдане театральне кресло під представником "Літературно-Наукового Вістника".

Починається нарада. Головою поет і арт.-маляр проф. Жук. Говорять артисти: — об'єднатися! Говорять письменники: обов'язково об'єднатися! Це саме кажуть і малярі. Конкректно: статут "Мистецького Цеху", його ідейні і практичні завдання, права і обов'язки членів. Постанова: вибрати тимчасову установчу раду і доручити їй виготувати відповідні матеріяли на протязі одного тижня.

— Без ради тепер ніяк не можна... — чується з боку голос Семенка.

Ніхто ніякої уваги. Сьогодня всі серіозні і ніхто не цікавиться ним.

Вибірають Раду. Кожна орґанізація дає свого представника.

Починають обговорювати "біжучі справи". Встає Лесь Курбас і тихим голосом говорить:

— Я... панове... товариші ... хочу звернути вашу увагу на факт арештовання нашого артиста Бондарчука... Він уже шестий день у "Чека" і йому загрожує небезпека...

— Як?!... — чується звідусіль. — Бондарчук арештований?!...

— Арештованний... — безнадійно каже Лень Курбас. — Обвинувачують у співучасти в якійсь повстанчій орґанізації... Кажуть, кулемета знайшли в нього, хоч це очевидна брехня ...

— Негайно скласти колективний протест! — лунає в залі.

Бондарчука всі знають за людину цілком аполітичну, помимо того — співробітника Всеукр. театр. комітету у Відділі Мистецтв при комісаріяті Освіти і тому саме його арешт дивує навіть тих, що з "Боротьби".

Протест був складений і підписаний, але ще н евстигли його подати куди слід, як Бондарчук "сам собою викрутився" — як розповідав потім.

Виявилось, що його арештовано за якогось старого кулемета, якого знайшли в театрі поза лаштунками. Гадали, що є в звязку з якімсь повстанцями і ніяк не хотіли йому вірити, що той кулемет був добутий спеціяльно для постановки драми В. Винниченка "Між двох сил", ядо редвизит ... Свідчила вся трупа, клопоталися особисті приятелі, але все дарма... На щастя, серед "чекистів" стрінувся якийсь земляк, який і допоміг йому визволитися...

Орґанізаційна праця "Мистецького Цеху" швидко посувалася вперед, але до його відкриття так і не дійшло. — Десь із боку Броварів доносився якийсь гуркт, а від Хвастова йшли вісти, що — "йдуть наші". —

І чи до "цеху" було нам тоді всім, коли надіялися стати незалежними господарями у своїй столиці?...

(Конець буде).

КІТ ВРАТУВАВ ІМ ЖИТТЯ.

Сталося це в Ірляндії. В одному місті знялася пожежа. В одній хаті скоро згоріли би й люде, що саме спали. Кіт сів у головах свого господаря, дряпнула його по лиці. Він пробудився і побудив і инших. Їм вдалося ще врятуватися зі горіючої хати. Забрали з собою і вірну кітку. Так може бути користь із вірного звіряти.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Василія, від. 339, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинг відбудеться в неділю, 27. січня о годині 2. пополудни в домі Укр. Громади на Савті під ч. 610 Савт Американ стр. Заразом пригадується членам, що на річних зборах вибрано слідуючий уряд на рік 1924: І. Жмутин, предс.; М. Куничка, з. пр.; В. Скольський, секр.; К. Дацьків, з. секр.; І. Шекмар, кас.; І. Бішко, заст. кас.; контрольори: Т. Грицей, І. Сироока, Гр. Лисюк і Т. Фуртак; хоружні: Ю. Рачинець, Іван Бішко; опікун хорих: Ст. Дьорка. — В. Скольський.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Отсим подається до відома членам тов. Вільність в Америці, від. 172, що річні збори відбулися 9. грудня 1923, на котрих вибрано слідуючий новий уряд на рік 1924: Т. Мілещук, предс.; В. Чаторинський, з. предс.; Н. Медвідь, рек. секр.; М. Боднар, фін. секр.; Е. Гузар, кас.; П. Панчишин, з. кас.; В. Озаранець і Т. Маседко, контрольори; С. Вишновецький і Н. Кикіш, опікуни хорих; Т. Панчишин і П. Чернецький, хоружні; Ник. Гладкий, господар галі. Нововибраний уряд взиває усіх Українців і Українок міста Ню Йорку і околиць, щоби громадно вступали до Тов-а і до У. Н. Союза. Тов. Вільність в Америці приймає нових членів в протягу 3 місяців: січню, лютім і марті без вступного як рівнож і до У. Н. Союза. Хто би хотів стати членом товариства і У. Н. С., хай зголоситься до секретаря або на збори, котрі відбуваються що друга субота по першім в гали У. Н. Домук під ч. 217-19 Іст 6-та ул. — Н. Медвідь, рек. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільні Козаки, від. 316, подає до відома своїм членам, що спеціяльний мітинг в справі дому, відбудеться в понеділок, 28. січня о годині 7.30 вечером. Кождий член обовязаний явитись на сей мітинг бо будуть важні справи до рішення. Котрий з членів з лінивости не явиться, щоби пізнійше не нарікав як перейдуть які ухвали. Тож проситься всіх як одеи прибути. — За Уряд: П. Ковтун, М. Магомета, В. Кучмій.